

УДК 61: 614.254.3 (477.85)

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ У БУКОВИНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

С. В. Білецький, О. А. Петринич, Т. В. Казанцева, Л. В. Мельничук

Буковинський державний медичний університет

EXPERIENCE OF TRAINING OF FAMILY DOCTORS IN BUKOVYNIAN STATE MEDICAL UNIVERSITY

S. V. Biletskyi, O. A. Petrynych, T. V. Kazantseva, L. V. Melnychuk

Bukovynian State Medical University

Викладається організація роботи кафедри сімейної медицини Буковинського державного медичного університету та особливості проведення навчального процесу.

The organization of the work of the Department of Family Medicine of Bukovynian State Medical University and the specific characteristics of the educational were adduced.

Вступ. Доведено, що найбільш ефективною формою організації первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) є система, в якій провідну роль відіграє сімейна медицина [1]. Без якісної підготовки на всіх етапах становлення лікаря загальної практики–сімейного лікаря, без відповідної мотивації неможливо здійснити реформування ПМСД [2].

Основна частина. У Буковинському державному медичному університеті (БДМУ) підготовка лікарів загальної практики–сімейної медицини через дворічну інтернатуру започаткована в 1996 році на кафедрі госпітальної терапії та клінічної фармакології за участю низки суміжних кафедр. Така система підготовки спеціалістів виявила певні недоліки, які пов’язані зі складністю організації, координації та уніфікації навчального процесу на 12 суміжних кафедрах, яким згідно з програмою відводилося 62 % навчального часу. З метою удосконалення підготовки сімейних лікарів з 1 липня 2001 року в Буковинській державній медичній академії створено багатопрофільну кафедру сімейної медицини на чолі із завідувачем д. мед. наук, професором С. В. Білецьким.

Крім 10 спеціальностей, що викладаються на кафедрі сімейної медицини (внутрішні хвороби, дитячі хвороби, акушерство і гінекологія, планування сім’ї та репродуктивне здоров’я, хірургія, урологія, онкологія, травматологія, нервові хвороби, організація охорони здоров’я), лікарі-слухачі та лікарі-інтерни проходять навчання ще на 8 суміжних кафедрах БДМУ [3].

Для координації та уніфікації навчального процесу з викладання сімейної медицини у 2003 році створена предметна методична комісія із сімейної медицини, до складу якої увійшли представники кафедри сімейної медицини та основних суміжних кафедр (інфекційних хвороб та епідеміології, хірургії, нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С. М. Савенка, дерматовенерології, фтизіатрії та пульмонології, анестезіології та реаніматології, дитячої хірургії та отоларингології).

Основною базою кафедри є КМУ “Міська поліклініка № 3” м. Чернівці, де в червні 2001 року відкрито відділення сімейної медицини. Клінічними базами створеної кафедри також є міська поліклініка № 1, міська дитяча поліклініка, міський клінічний пологовий будинок № 1. Для навчального процесу використовується низка стаціонарних клінічних закладів міста – обласна клінічна лікарня, міська клінічна лікарня № 3, обласний клінічний кардіологічний диспансер, обласна лікарня швидкої медичної допомоги, міська дитяча клінічна лікарня, обласна психіатрична лікарня.

Основні зусилля колективу кафедри спрямовані на оптимізацію та удосконалення навчального процесу. При цьому враховується своєрідність навчання сімейних лікарів, яке полягає в необхідності відпрацювання в них цілісного, системного, особистісного підходу до хворого з урахуванням його сімейного оточення, мікросоціальної ситуації в цілому з пріоритетом медичної профілактики, орієнтованої на особистість та сім’ю.

На кафедрі здійснюється дворічна підготовка лікарів-інтернів, а також 6-місячна спеціалізація лікарів-терапевтів та педіатрів зі спеціальності “Загальна практика–сімейна медицина”, викладається дисципліна “Медсестринство в сімейній медицині” для студентів I–III курсів медичного факультету № 4 з відділенням молодших медичних і фармацевтичних фахівців зі спеціальності “Сестринська справа” (освітньо-кваліфікаційний рівень – молодший спеціаліст, бакалавр, магістр). У 2010/2011 навчальному році на кафедрі сімейної медицини БДМУ розпочато підготовку студентів 6-го курсу зі спеціальностей “Лікувальна справа”, “Педіатрія” з дисципліни “Загальна практика (сімейна медицина)” за кредитно-модульною системою навчання.

Перспективним напрямком щодо покращання підготовки студентів, лікарів-інтернів та лікарів-слухачів є використання створених на сервері дистанційного навчання БДМУ відповідних електронних навчальних курсів у середовищі MOODLE. Ця нова технологія підготовки надає можливість ознайомитися з навчальним матеріалом (методична вказівка, конспект за темою заняття, наочні матеріали у вигляді відео, анімації, таблиць тощо), пройти тестування в режимі реального часу.

За десять років існування кафедри пройшли спеціалізацію та отримали сертифікат сімейного лікаря 530 працюючих терапевтів і педіатрів міської та сільської місцевості, 192 сімейні лікарі підготовлено через інтернатуру. До 2012 року планується завершити спеціалізацію дільничних терапевтів та педіатрів Чернівецької області.

Якісне післядипломне навчання лікарів можливе лише за умов безперервного навчання, що базується на усіх досягненнях світової медичної науки та використанні всіх сучасних освітніх технологій [4]. На кафедрі для сімейних лікарів проводяться цикли тематичного удосконалення (ТУ) з кардіології, педіатрії, хірургії, передатестаційні цикли за спеціальністю “Загальна практика–сімейна медицина”. При цьому враховуються кваліфікаційна характеристика лікаря загальної практики–сімейного лікаря з позиції компетентнісного підходу, наказ МОЗУ № 191 від 05.05.2003 року “Про затвердження тимчасових державних соціальних нормативів надання медичної допомоги за спеціальністю “Загальна практика–сімейна медицина”, об’єм медичних компетенцій і забезпечення маршрутів пацієнта лікарем загальної практики–сімейним лікарем при різних клінічних станах та захворюваннях.

Головною метою дистанційного навчання є надання слухачам можливості отримати якісні знання,

уміння та навички відповідно до обраної програми без відриву від виконання ними професійних обов’язків за місцем проживання. На кафедрі сімейної медицини БДМУ у 2012 році апробовано цикл ТУ “Невідкладні стани. Надання допомоги на догоспітальному етапі” з елементами дистанційної освіти. Окремі лекційні заняття відбувалися у вигляді вебінарів (онлайн-конференцій). Завдяки новій формі проведення навчання лікарі-слухачі циклу ТУ мали можливість ознайомитися з головними питаннями надання невідкладної допомоги не лише аудиторно, а і дистанційно, без відриву від роботи, що особливо актуально у період дії низьких температур.

Суттєво допомагає у підготовці сімейних лікарів навчальний посібник з грифом МОН “Алгоритми невідкладної допомоги в практиці сімейного лікаря”, виданий у 2010 році співробітниками кафедри сімейної медицини та суміжних кафедр. У книзі висвітлено сучасні підходи до діагностики та особливості надання невідкладної медичної допомоги дорослим та дітям при загрозливих для життя станах на догоспітальному етапі із врахуванням нормативів надання невідкладної допомоги за спеціальністю “Загальна практика–сімейна медицина”.

У 2012 році кафедра сімейної медицини розпочала роботу щодо організації навчально-практичного центру (НПЦ) ПМСД БДМУ на базі амбулаторії загальної практики–сімейної медицини села Коровія Глибоцького району. Дана нова форма підготовки сімейних лікарів дозволить водночас перевірити та реалізувати набуті теоретичні знання й практичні навички та безпосередньо ознайомитись зі специфікою роботи сімейного лікаря [2].

Важливе місце у безперервній професійній освіті сімейних лікарів займає Асоціація сімейних лікарів (АСЛ) Чернівецької області, яка створена в 2006 році за ініціативи кафедри сімейної медицини БДМУ та очолюється завідувачем кафедри. На даний час чисельність АСЛ становить 335 членів. Кожні 2–3 місяці проводяться науково-практичні конференції АСЛ, де розглядаються найбільш важливі аспекти діяльності сімейного лікаря, а особлива увага приділяється профілактиці та ранній діагностиці захворювань, медицині невідкладних станів, доказовій медицині.

Висновки: 1. На кафедрі сімейної медицини БДМУ є завершеною та ефективно функціонує система безперервної професійної освіти сімейних лікарів.

2. Мультидисциплінарний підхід на рівні кафедри сімейної медицини БДМУ надав змогу уніфікувати навчальний процес, виробити командний підхід та єдину ідеологію при підготовці сімейних лікарів.

Література

1. Доцільність реформування амбулаторно-поліклінічної системи та переходу до практики сімейного обслуговування населення / О. М. Гиріна, В. О. Сірик, Н. М. Горобець [та ін.] // Сімейна медицина. – 2010. – № 3. – С. 8–10.
2. Навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги – нова форма підготовки сімейних лікарів / Л. Я. Ковальчук, В. Б. Гощинський, Л. С. Бабінець [та ін.] // Сімейна медицина. – 2010. – № 3. – С. 23–24.
3. Кафедри сімейної медицини – десять років / С. В. Білецький, С. І. Іващук, Л. П. Сидорчук [та ін.] // Бук. мед. вісник. – 2011. – Т. 15, № 4. – С. 139–142.
4. Хвисюк О. М. Сучасні підходи до підвищення якості освіти у системі післядипломної освіти / О. М. Хвисюк, В. Г. Марченко, В. В. Жеребкін // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 94–98.